

**ԿԱՐԱԿԻԶ ԵՎ ՈՉ ԿԱՐԱԿԻԶ ՀԵԿԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌՈՒՄՈՎ  
ՀԱՄԱՑԱՐԱՅԻ ԻՐԱԿԻՑԱԿԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՒ:**

**THE EPIDEMIC SITUATION ON COMMUNICABLE AND NON-COMMUNICABLE  
DISEASES IN ARMENIA.**

**ЭПИДЕМИЧЕСКАЯ ОБСТАНОВКА ПО ИНФЕКЦИОННЫМ И НЕИНФЕКЦИОННЫМ  
ЗАБОЛЕВАНИЯМ В РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ.**

**ՓԵՏՐՎԱՐ 2023**

**FEBRUARY 2023**

**ФЕВРАЛЬ 2023**

## **ՎԱՐԱԿԻՉ ԵՎ ՈՉ ՎԱՐԱԿԻՉ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌՈՒՄՈՎ ՀԱՄԱՁԱՐԱԿԱՅԻՆ ԻՐԱՎԻԾԱԿԱԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ:**

### **Աղիքային վարակիչ հիվանդություններ**

Հայաստանի Հանրապետությունում 2022 թվականին արձանագրվել է աղիքային վարակիչ հիվանդությունների 9887 դեպք, հիվանդացության ցուցանիշը 100 հազ. բնակչի հաշվով կազմել է 336.2, ինչը մոտ 1.1 անգամ բարձր է 2021թ. ցուցանիշից: 0-18 տարեկանների շրջանում հիվանդացանների թիվը 7065 է, որն ընդհանուր թվի 71.45. տոկոսն է, 100 հազ. բնակչի հաշվարկով ցուցանիշը կազմել է 989.1, ինչը մոտ 1.1 անգամ գերազանցում է 2020 թվականի ցուցանիշը: Հիվանդացությունն ամբողջ հանարապետությունում, բացառությամբ Արմավիրի և Սյունիքի մարզերի, աճել է:

Երևան քաղաքում 2022 թվականի ընթացքում արձանագրվել է աղիքային վարկիչ հիվանդությունների 3110 դեպք, 100 հազար բնակչի հաշվով հիվանդացությունը կազմել է 279.9, ինչը նախորդ տարվա համեմատ բարձր է մոտ 1.4 անգամ:

Արձանագրված դեպքերի մասնաբաժինն ըստ առանձին վարակների բաշխվել է հետևյալ կերպ. առավել մեծ է չճշտված և ենթադրյալ աղիքային վարակների խումբ՝ 55.9% (2021թ.՝ 58.65%), այլ սալմոնելոզները՝ 6.6 % (2021թ.՝ 6.2 %), շիգելոզներ՝ 1.9% (2020թ.՝ 2.4%), հաստատված հարուցիչով այլ աղիքային վարակներ 35.5 % (2017թ.՝ 37.2 %),:

### **Զոռնող և մակաբուծային հիվանդություններ**

Հանրապետությունում 2022 թվականին հատուկ վտանգավոր վարակների՝ կատաղության, տուլարեմիայի դեպքեր չեն արձանագրվել, արձանագրվել է սիբիրյան խոցի 2 դեպք (հիվանդացության ցուցանիշ՝  $0.06/100\,000$  բնակչի հաշվարկով), լեպտոսափիրոզի 1 դեպք և առաջնակի հայտնաբերված սուր բրուցելոզի 278 դեպք (հիվանդացության ցուցանիշ՝  $9.3/100\,000$  բնակչի հաշվարկով): 2021 թվականին արձանագրվել է սիբիրյան խոցի 19 դեպք (հիվանդացության ցուցանիշ՝  $0.6/100\,000$  բնակչի հաշվարկով), տուլարեմիայի 3 դեպք, լեպտոսափիրոզի 1 դեպք և առաջնակի հայտնաբերված սուր բրուցելոզի 253 դեպք (հիվանդացության ցուցանիշ՝  $8.5/100\,000$

բնակչի հաշվարկով): 2022 թվականին նկատվում է բրուցելողի հիվանդացության ցուցանիշի աճ 1.1 անգամ և սիբիրյան խոցի՝ նվազում 10 անգամ:

Հանգիստ է եղել նաև մալարիայի համաճարակային իրավիճակը, 2022 թվականին արձանագրվել է արևադարձային մալարիայի երկու բերովի դեպք (Բենինից), իսկ 2021 թվականին՝ եռօրյա մալարիայի 1 բերովի դեպք Սուտանից և քառօրյա մալարիայի 1 տեղական դեպք Արմավիրի մարզի բնակչի մոտ:

2022 թվականին արձանագրվել է ընդերային լեյշմանիոզի 14 դեպք (հիվանդացության ցուցանիշ՝  $0.5/100\,000$  բնակչի հաշվարկով): 2021 թվականին, ՀՀ-ում արձանագրվել է լեյշմանիոզի 11 դեպք (հիվանդացության ցուցանիշ՝  $0.4/100\,000$  բնակչի հաշվարկով), որից ընդերային լեյշմանիոզի՝ 10 դեպք:

2022 թվականին արձանագրվել է Լայմի հիվանդության 21 դեպք (հիվանդացության ցուցանիշ՝  $0.7/100\,000$  բնակչի հաշվարկով), իսկ 2021 թվականին՝ 2 դեպք (հիվանդացության ցուցանիշ՝  $0.06/100\,000$  բնակչի հաշվարկով): 2022 թվականին նկատվում է Լայմի հիվանդության հիվանդացության ցուցանիշի աճ 12 անգամ: Տղերով փոխանցվող այլ հիվանդությունների, այդ թվում՝ Ղրիմ-Կոնգոյի հեմոռագիկ տենտի, անապլազմոզի, ոիկետցիոզների տարածման վտանգը բարձր է՝ կապված տղերի բնական տարածագոտիների ընդլայնման և սահմանամերձ տարածքներից վարակի ներբերման, փոխանցողների վարակվածության վտանգի հետ:

## **Սուր արտաընդերային վիրուսային հեպատիտներ**

Հայաստանի Հանրապետությունում 2022 թվականին նախորդ տարվա համեմատ սուր արտաընդերային վիրուսային հեպատիտի հիվանդացության ցուցանիշը չի փոխվել:

2022 թվականին արձանագրվել է սուր արտաընդերային վիրուսային հեպատիտի 14 դեպք՝ (հիվանդացության ցուցանիշը  $100.000$  բնակչի հաշվով՝ 0.5) (2021 թվականին արձանագրվել է 14 դեպք):

## **Քիմիական թունավորումներ**

2022 թվականի ընթացքում արձանագրվել է քիմիական թունավորումների 2943 դեպք, որոնց 40.1%-ը գրանցվել է Երևան քաղաքում, իսկ 59.9%-ը՝ մարզերում: Արձանագրված դեպքերի գերակշիռ մասը՝ 25%-ը՝ օրգանական լուծիչների, մասնավորապես՝ շմոլ գազի և այլ կենցաղային նյութերի թունավոր ազդեցությունից թունավորումներն են, 21.5%-ը՝ դեղամիջոցներով՝ ինքնաբուժման, ինքնասպանության և ծնողի անուշադրության հետևանքով առաջացած, 21.3%-ը՝ ալկոհոլային թունավորումները՝ ալկոհոլի բարձր չափաբաժինների ընդունումից, 19.3%-ը՝ թունավոր կենդանիների խայթոցի արդյունքում, 6.3%-ն՝ օճառների և լվացող նյութերի թունավոր ազդեցությունից, 3.5%-ը՝ թունաքիմիկատներից, 2.7%-ն՝ այլ և չճշտված ծագման թունավոր նյութերի ազդեցությունից, 0.3%-ը՝ խոտաբույսերից, 0.1%-ը՝ թմրամիջոցներից:

2022 թվականին քիմիական թունավորումների հիվանդացության ցուցանիշը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 1.03 անգամ:

## **Սուր շնչառական վարակներ**

2022թ. արձանագրվել է սուր շնչառական վարակների (այսուհետ՝ ՍՇՎ) 224.720 դեպք (ցուցանիշը 100.0 բնակչի հաշվարկով՝ 7585,5), 0-18 տարեկանների շրջանում՝ 137.801 դեպք (ցուցանիշը՝ 100.0 բնակչի հաշվարկով՝ 1877,8): Նախորդ՝ 2021թ-ի համեմատ գրանցվել է ցուցանիշի (ցուցանիշը՝ 100.0 բնակչի հաշվարկով՝ 6653,6) աճ՝ 1.1 անգամ: ՍՇՎ դեպքերի 61%-ը արձանագրվել են 0-18 տարեկան երեխաների շրջանում: Գյուղաբնակների շրջանում արձանագրված դեպքերը կազմել են ընդհանուրի 30%: 2022թ. ընթացքում արձանագրվել է սուր շնչառական վարակներով հոսպիտալացման 8612 դեպք, որից 8227-ը (95%)՝ 0-18 տարեկանների շրջանում: Վերլուծությունն ըստ մարզերի ցույց է տալիս, որ հիվանդացությունն առավել բարձր է՝ Արարատի, Կոտայքի, Տավուշի մարզերում և Երևան քաղաքում:

Համաճարականական հսկողության շրջանակներում գրիպանման հիվանդությունների և ծանր սուր շնչառական վարակների լաբորատոր հետազոտությունների արդյունքում լաբորատոր հաստատվել են այլ շնչառական վարակների՝ ռինովիրուս, աղենովիրուսի, ռեսափիրատոր սինցիրուտիվ վիրուսի, բոկավիրուսի, ինչպես նաև կորոնավիրուսային հիվանդության SARS-CoV-2 հարուցիչներ:

## **THE EPIDEMIC SITUATION ON COMMUNICABLE AND NON-COMMUNICABLE DISEASES IN ARMENIA.**

### **Intestinal infectious diseases**

In 2022, 9,887 cases of intestinal infectious diseases were recorded in the Republic of Armenia; the incidence rate was 336.2 per 100,000 population, which is about 1.1 times higher than in 2021. The number of cases among 0-18 year olds is 7065, which makes 71.45 % of the total number (the incidence rate was 989.1 per 100,000 population), which is about 1.1 times higher than the indicator of 2020. Morbidity has been increased throughout the country, except for Armavir and Syunik marzes.

3,110 cases of intestinal infectious diseases were recorded in Yerevan during 2022, the incidence rate was 279.9 per 100,000 population, which is about 1.4 times higher of the previous year.

The share of recorded cases according to infections was distributed as follows: the largest is the group of unspecified and suspected intestinal infections: 55.9% (2021: 58.65%), other salmonellosis - 6.6% (2021: 6.2%), shigellosis - 1.9% (2020: 2.4%), other intestinal infections with a confirmed pathogen 35.5% (2017: 37.2%).

### **Zoonotic and parasitic diseases**

In 2022, no cases of particularly dangerous infections such as rabies, tularemia were recorded in the Republic of Armenia. Two cases of anthrax were recorded (incidence rate:

0.06 per 100.000 population), 1 case of leptospirosis and 278 cases of primary detected acute brucellosis (incidence rate: 9.3 per 100.000 population). In 2021, 19 cases of anthrax were recorded (incidence rate: 0.6 per 100.000 population), 3 cases of tularemia, 1 case of leptospirosis, and 253 cases of primary detected acute brucellosis (incidence rate: 8.5 per 100.000 population). In 2022, 1.1-fold increase is recorded in the incidence of brucellosis and a 10-fold decrease in anthrax.

The epidemic situation of malaria was also calm: two cases of tropical malaria were recorded (from Benin) in 2022 and 1 case of three-day malaria from Sudan and 1 local case of four-day malaria in a resident of Armavir in 2021.

14 cases of visceral leishmaniasis were recorded (incidence rate: 0.5 per 100.000 population) in 2022. 11 cases of leishmaniasis were recorded in RA (incidence rate: 0.4 per 100.000 population), including 10 cases of visceral leishmaniasis in 2021.

21 cases of Lyme disease were recorded in 2022 (incidence rate: 0.7 per 100.000 population), and 2 cases in 2021 (incidence rate: 0.06 per 100.000 population). In 2022, 12-fold increase is recorded in the incidence rate of Lyme disease. The risk of spread of other vector-borne diseases, including Crimean-Congo hemorrhagic fever, anaplasmosis, rickettsioses, is high due to the expansion of the natural foci of ticks and the risk of bringing infection from border areas, the risk of infection of vectors.

### **Parenteral acute viral hepatitises**

In the Republic of Armenia in 2022, the incidence rate of parenteral acute viral hepatitises has not been changed compared to the previous year.

14 cases of parenteral acute viral hepatitises were reported (incidence rate: 0.5 per 100.000 population) (14 cases were reported in 2021) in 2022.

### **Chemical poisoning**

2943 cases of poisoning were registered during 2022, 40.1% of which were registered in Yerevan, 59.9% - in marzes. 25% of the recorded cases are poisonings from the toxic effects of organic solvents, in particular, carbon monoxide and other household substances, 21.5% - drug poisoning are the result of self-medication, suicide and parental neglect, 21.3% are alcohol poisonings from ingestion of high doses, 19.3% from bites and stings of poisonous animals, 6.3% from toxic effects of soaps and detergents, 3.5% from pesticides, 2.7% from the effects of other and unspecified toxic substances, 0.3% from herbs, 0.1% from drugs of abuse.

Compared to the previous year, in 2022, the incidence rate of chemical poisoning increased 1.03 times.

### **Acute respiratory illnesses**

2022 224,720 cases of acute respiratory illness were recorded (incidence rate: 7585.5 per 100.000 population), 137.801 cases among 0-18 year olds (incidence rate: 1877.8 per 100.000 population). Compared to the previous year, an increase of 1.1 times was recorded (incidence rate: 6653.6 per 100.000 population). 61% of ARI cases were recorded among population aged 0-18 years. The recorded cases among rural residents made up 30% of the total cases. During 2022, 8,612 cases of hospitalization with acute respiratory infections were recorded, of which 8,227 (95%) were among 0-18 year olds. According to the analysis by marzes morbidity level is the highest in Ararat, Kotayk, Tavush marzes and Yerevan.

As a result of laboratory research of influenza-like illnesses and severe acute respiratory infections within the framework of surveillance, pathogens of other respiratory infections: rhinovirus, adenovirus, respiratory syncytial virus, bocavirus, as well as the coronavirus disease SARS-COV-2 were found.

## **ЭПИДЕМИЧЕСКАЯ ОБСТАНОВКА ПО ИНФЕКЦИОННЫМ И НЕИНФЕКЦИОННЫМ ЗАБОЛЕВАНИЯМ В РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ.**

### **Кишечные инфекционные заболевания**

В 2022 году в Республике Армения зарегистрировано 9 887 случаев кишечных инфекционных заболеваний, (показатель заболеваемости 336,2 на 100.000 населения), который примерно в 1,1 раза больше показателя 2021 года. Число заболевших среди лиц в возрасте 0-18 лет составляет 7065, что составляет 71,45% от общего числа (показатель заболеваемости 989,1 на 100.000 населения), что примерно в 1,1 раза превышает показатель 2020 года. Заболеваемость увеличилась по всей республике, кроме Армавирского и Сюникского марзов.

В течение 2022 года в городе Ереване было зарегистрировано 3110 случаев кишечных инфекционных заболеваний, показатель заболеваемости на 100 000 населения составил 279,9, что примерно в 1,4 раза выше, чем в прошлом году. Доля зарегистрированных случаев по отдельным инфекциям распределилась следующим образом: наиболее многочисленной является группа неуточненных и подозреваемых кишечных инфекций – 55,9% (2021 г. – 58,65%), других сальмонеллезов - 6,6% (2021 г. – 6,2%), шигеллезов - 1,9% (2020 г. – 2,4%), других кишечных инфекций с подтвержденным патогеном – 35,5% (2017 г. – 37,2%).

### **Зоонозные и паразитарные заболевания**

В 2022 году в Республике Армения случаев бешенства и туляремии зарегистрировано не было. Зарегистрировано 2 случая сибирской язвы (заболеваемость 0.06 на 100.000 населения), 1 случай лептоспироза и 278 случаев первично обнаруженного острого бруцеллеза (заболеваемость 9.3 на 100.000 населения). В 2021 г. зарегистрировано 19 случаев сибирской язвы (заболеваемость 0.6 на 100.000 населения), 3 случая туляремии, 1 случай лептоспироза, 253 случая первично обнаруженного острого бруцеллеза (заболеваемость 8.5 на 100.000

населения). В 2022 г. отмечается рост заболеваемости бруцеллезом в 1.1 раза и снижение заболеваемости сибирской язвы в 10 раз.

Эпидемическая ситуация по малярии была спокойной, в 2022 г. зарегистрировано два завозных случая тропической малярии (из Бенина), а в 2021 г. зарегистрирован 1 завозной случай трехдневной малярии (из Судана) и 1 местный случай четырехдневной малярии у жителя Армавирского марза.

В 2022 г. зарегистрировано 14 случаев висцерального лейшманиоза (заболеваемость 0.5 на 100.000 населения). В 2021 г. в республике зарегистрировано 11 случаев лейшманиоза (заболеваемость 0.4 на 100.000 населения), в том числе 10 случаев висцерального лейшманиоза.

В 2022 г. зарегистрирован 21 случай болезни Лайма (заболеваемость 0.7 на 100.000 населения), а в 2021 г. – 2 случая (заболеваемость 0.06 на 100.000 населения). В 2022 г. отмечается 12-кратный рост заболеваемости болезнью Лайма. Риск распространения других клещевых заболеваний, в том числе Конго-Крымской геморрагической лихорадки, анаплазмоза, риккетсиозов высок в связи с расширением природного ареала клещей и риском заноса инфекции из приграничных территорий.

### **Острые парентеральные вирусные гепатиты**

В 2022 году по сравнению с предыдущим годом показатель заболеваемости острыми парентеральными вирусными гепатитами не изменился.

В 2022 году зарегистрировано 14 случаев (0.5 на 100.000 населения) острого парентерального вирусного гепатита (в 2021 году зарегистрировано 14 случаев).

### **Химические отравления**

Большинство зарегистрированных случаев, 25% - от токсического воздействия органических веществ, в частности, угарного газа и других бытовых химических веществ, 21.5% - отравление медикаментами в результате самолечения, с целью самоубийства и по невнимательности родителей, 21.3% - алкогольные отравления в

результате приема высоких доз, 19.3% являются следствием укусов ядовитых животных, 6.3% - от токсического воздействия мыла и других моющих средств, 3.5% - пестицидов, 2.7% - в результате воздействия других и невыясненных токсических веществ, 0.3% - в результате приема в пищу различных трав и комнатных растений, 0.1% - от наркотических веществ.

В 2022 году заболеваемость химическими отравлениями выросла в 1.03 раза по сравнению с предыдущим годом.

## **Острые респираторные вирусные инфекции**

### **Грипп**

В 2022 году зарегистрировано 224.720 случаев острых респираторных инфекций (далее ОРВИ) (показатель 7585,5 на 100,0 населения), из которых 137.801 случай среди лиц в возрасте от 0 до 18 лет (показатель 1877,8 на 100,0 населения), что составляет 61% от всех случаев. По сравнению с предыдущим 2021 годом (показатель 6653,6 на 100,0 населения) зафиксирован рост показателя в 1.1 раза. Число зарегистрированных случаев в сельских районах составило 30% от общего числа. В течение 2022 года было зарегистрировано 8612 случаев госпитализации с острыми респираторными инфекциями, из которых 8227 (95%) – в возрасте от 0 до 18 лет. Эпидемиологический анализ по марзам показывает, что заболеваемость ОРВИ выше – в Арагатском, Котайкском, Тавушском марзе и в городе Ереване.

В 2022 году в результате лабораторных исследований гриппоподобных заболеваний и тяжелых острых респираторных инфекций в рамках дозорного и рутинного эпидемиологического надзора лабораторно подтверждены возбудители других респираторных вирусных заболеваний – риновируса, аденоовируса, респираторно-синцитиального вируса, бокавируса, а также возбудители коронавирусного заболевания SARS-COV-2.